

Proloog

Als je praat in de verleden tijd, ligt de tijd achter je.

Als je schrijft in de verleden tijd betekent het dat er waarschijnlijk mensen zijn gestorven.

In dit verhaal is dat zeker het geval. Om de doden te eren, heb ik ervoor gekozen om zoveel mogelijk in de tegenwoordige tijd te schrijven.

Ik ben geen Lisa Weeda, Victoria Koblenko, Evgeniy Levchenko of een Oekraïne expert, maar deel wel hun liefde voor hetzelfde land. Ik heb geen familie in Oekraïne wonen en deel geen geschiedenis met dit land. Toch heb ik een band.

Ik voel me verwant.

In september 2021 ben ik met mijn partner Theo een week lang op vakantie in Oekraïne geweest. Vijf maanden voordat de oorlog uitbrak. We zijn daar met een privégidis een dag naar Chornobyl geweest, omdat ik al jaren alles volg over deze kernramp. Verder hebben we de hoofdstad Kyiv bezocht.

En omarmd.

Na een week zeiden we tegen elkaar: ‘Dit is een land om naar terug te keren.’

Kyiv is misschien niet de mooiste stad ter wereld, kent niet het charisma zoals andere Europese steden, maar het leeft. De stad ademt geschiedenis in en uit. Hoewel diverse paden zijn bestempeld met hartverscheurende gebeurtenissen, is de stad veerkrachtig en laat zich kenmerken door een eigen smoel. De mensen die wij hebben ontmoet, waren allen vriendelijk, vaderlijk en vooral welwillend.

Ik heb dit boek geschreven om twee redenen. Enerzijds om via de pen traumatische beelden op papier te kunnen verwerken, maar hopelijk ook om het gesprek en bepaalde thema's 'aan de gang' te houden. Het lijkt soms alsof mensen in een oorlog verstomd raken en 'uit gaan', vooral als ze op een ander continent leven en een oorlog ver weg lijkt.

Dit is mijn dagboek van de eerste vijftig dagen van de oorlog, waarin slapeloze nachten de boventoon voerden. Mijn gedachten en gesprekken, waaronder ook met Oekraïners en een Rus, heb ik vastgelegd. Op papier zijn ze allemaal gelijk aan elkaar: onschuldige burgers. Het zijn mensen die niet in een oorlog thuishoren.

Dit is geen uitvoerig verslag van de oorlog. Nogmaals, ik ben geen expert. Dit is het dagboek van zomaar een Nederlander die meeleeft met de situatie en middels taal uiting geeft aan de eerste vijftig dagen van de oorlog. Soms met een inkijkje in mijn eigen leven, maar voor het grootste gedeelte is mijn vizier gericht op de oorlog.

Hand in hand?

Gaan ze dat? De burgers van Oekraïne en Rusland? Of is dat een visie die ons met de paplepel is ingegoten? En is het oké dat we Oekraïense vluchtelingen met open armen ontvangen, terwijl we dat met Syrische vluchtelingen bijvoorbeeld nooit hebben gedaan? Ik kijk mezelf voortdurend aan in de spiegel, maar houd die spiegel ook u voor. Zodat we leren van elkaar en hopelijk samen aan het einde van dit boek gegroeid zijn, in visie én houding.

Dag 1

24 februari 2022

04.10 uur

HET IS OORLOG.

Mag ik alsjeblieft mijn ogen vastplakken met lijm, zodat ik nog wat langer niet hoeft te zien wat er gebeurt in de wereld en de betekenis van deze woorden nog even niet hoeft te laten dringen?

Het valt niet te stoppen, de gedachtestroom, de paniek. Mijn hoofd zoekt naar antwoorden. Mijn hart maakt te veel slagen per minuut, wat niet goed is voor mijn onderliggend hartprobleem. Het slaat standaard al te veel, als een klok die niet volgens schema tikt. Ik probeer mezelf rustig te krijgen, maar ik kan amper geloven wat de afgelopen uren is gebeurd. Een nachtmerrie.

Afgelopen nacht opende ik een nieuwsfeed op mijn telefoon en las dat het ergst denkbare scenario realiteit is geworden. Oekraïne is opgeschrikt door meerdere explosies en Poetin schijnt op weg te zijn naar de hoofdstad Kiev, met maar één missie: president Zelensky en zijn regering afzetten!

Dus tóch. Ik was er al bang voor. In welke tijd leef ik dat er oorlog uitbreekt op ons continent? Ik kan me niet eens voorstellen hoe erg het is voor de mensen die daar leven. Ik zie de vriendelijke gezichten voor me van degenen die we ontmoet hebben tijdens onze vakantie en vooral van onze gids Serhii. Een wat oudere man die mij en Theo een dag lang tijdens een individuele tour heeft

rondgereden door Tsjernobyl. Zelf woont hij in Kiev. Hoe zou het met hem zijn? Is hij veilig?

Snel lees ik zoveel mogelijk nieuws. Ik móét weten wat er precies gaande is.

Vanuit Rusland en Wit-Rusland zijn Russische troepen het land ingegaan: bij de Krim, in Marieopol, Odessa, Tsjernihiv en Loehansk. Ook zijn er raketaanvallen geweest in Kiev. Er is een vliegveld vlakbij Kiev ingenomen door de Russen. In Moldavië en Litouwen is de noodtoestand uitgeroepen. Terwijl ik de heftige verslaggeving met mijn ogen waarneem - maar ze niet aan de feiten kan laten wennen - denk ik aan een terroristische aanslag in Frankrijk van een paar jaar geleden. Op meerdere plekken tegelijk in het land was er sprake van terreur. Het bloedbad hield me weken in zijn greep, al weet ik dat wat ik nu lees van veel grotere omvang is. Wat apart is, want toen was het een terroristische organisatie, nu is het één persoon.

Poetin is Oekraïne binnengevallen. Hoe kan zoiets gebeuren in 2022? Ik dacht dat we in Europa wel klaar zouden zijn na de Tweede Wereldoorlog. Dat mensen zouden leren, zouden evolueren. Kan iemand Poetin en zijn leger rechtstreeks laten omkeren? Wellicht bekeren? Deze man kan wat mij betreft nu duidelijk één ding krijgen: de tering.

Fuck. Chaos in mijn hoofd. Probeer te slapen, het is vroeg. Veel te vroeg. Ik wil gewoon dat als ik wakker word, blijkt dat de gruweldaden fake news zijn.

06.30 uur

De nachtmerrie is springlevend en ik heb niet geslapen.
Ik besluit Theo een uur eerder wakker te m